GE-HÅNDBOKA · RUTINE · 2.04 ARBEIDSOPERASJONER

Eksponering for biologiske faktorer

Dokumentnr.	GE-2.04-11 R
Type	Rutine
Kapittel	2.04 Arbeidsoperasjoner
Gjelder for	Alle ansatte, innleide og underentreprenører som arbeider med avløp, slam, renovasjon, forurenset grunn eller annet der det er fare for smitte
Revisjon / dato	Rev. 01 · Utkast
Utarbeidet av	HMS- og kvalitetsleder
Godkjent av	Daglig leder
Krav og grunnlag	ISO 45001 8.1; Arbeidsmiljøloven § 4-4; Forskrift om utførelse av arbeid (biologiske faktorer); Forskrift om tiltaks- og grenseverdier
Erstatter	SmartDok 0204-038 R

1. Formål og omfang

Rutinen skal hindre at noen blir smittet ved arbeid med avløp, renovasjon og lignende. Den gjelder arbeid på eksisterende avløpsanlegg, i kummer og ledninger med avløpsvann eller slam, ved håndtering av avfall og ved graving i grunn som kan være forurenset av kloakk eller dyrerester.

2. Ansvar

Rolle	Ansvar
Anleggsleder	Har ansvaret for at rutinen følges. Sørger for kartlegging og risikovurdering, opplæring, verneutstyr og hygienefasiliteter, og for at bare arbeidstakere med nødvendig opplæring utfører arbeidet. Påser at arbeidstakerne har fått tilbud om egnet vaksinasjon og helseundersøkelse.
Bedriftshelsetjenesten	Bistår med kartlegging av hvilke biologiske faktorer (smittekilder) som kan forekomme, og gir råd om vaksinasjon og helseundersøkelser.
Alle som utfører arbeidet	Bruker verneutstyret, følger hygienekravene og melder fra om uhell og mulig smitte.

3. Arbeidsgang

3.1 Før arbeidet

1. Kontakt bedriftshelsetjenesten for hjelp til å kartlegge hvilke biologiske faktorer (smittekilder) som kan forekomme.
2. Gjør en risikovurdering av arbeidet som skal utføres, se **GE-2.02-08 R** og **GE-2.02-10 R**. Vurder
   - hvilken type smitte som kan oppstå,
   - hvor alvorlig den kan være.
3. Vurder hvilke verne- og sikkerhetstiltak som må settes i verk for å beskytte arbeidstakerne.
4. Sørg for at bare arbeidstakere med nødvendig opplæring utfører arbeidet. Opplæringen skal omfatte
   - risikovurderingen som er gjort, og vesentlige endringer i den,
   - nødvendige vernetiltak,
   - hygienekrav,
   - bruk av personlig verneutstyr, også vernetøy,
   - fare for smitte ved håndtering av spisse eller skarpe gjenstander.
5. Sørg for at arbeidstakerne har fått tilbud om egnet vaksinasjon. Arbeidsgiver dekker vaksinasjonen.

3.2 Under arbeidet

1. Sett i verk nødvendige tiltak for å redusere eller unngå smitte.

2. Bruk egnet personlig verneutstyr som er tilpasset arbeidet, se **GE-2.01-03 R**. Ved kontakt med avløpsvann eller slam: overtrekksklær, støvler og hansker.
3. Ha god hygiene og godt renhold:
   - Ikke spis eller drikk i områder, eller med klær, som er tilsølt eller smittefarlige.
   - Vask hendene før du spiser, drikker eller røyker.
   - Ta av forurenset arbeidstøy når du forlater arbeidsområdet.
4. Oppbevaring, håndtering, transport og avfallsbehandling skal skje slik at ingen utsettes for smittefare.

Viktig: Stikker eller skjærer du deg på en sprøyte eller annen skarp gjenstand i avløp eller avfall: vask såret godt, meld fra til anleggsleder og kontakt lege samme dag.

3.3 Ved uforutsett eksponering

1. Sett i verk de innøvde rutinene for uhell og nødsituasjoner.
2. Følg beredskapsplanen, se **GE-2.02-02 R**.
3. Informer arbeidstakerne og verneombudet om ulykken eller uhellet, og om årsaken til det.
4. Varsle Arbeidstilsynet om ulykken eller uhellet, se **GE-2.03-03 R**.

3.4 Etter arbeidet

1. Rengjør utstyr og verneutstyr som har vært i kontakt med avløp eller slam.
2. Tilsølte klær vaskes for seg, se **GE-2.02-05 R**.

4. Kontroll, registrering og dokumentasjon

- Kartlegging og risikovurdering lagres på prosjektet, eller i bedriftens risikovurdering når arbeidet er fast.
- Opplæring registreres i SmartDok (kompetanse).
- Arbeidstakere skal få egnet helseundersøkelse. Lege avgjør type og hyppighet.
- Arbeidstakere som kan ha vært utsatt for smittefarlige biologiske faktorer, føres i registeret over eksponerte arbeidstakere når forskriften krever det, se **GE-1.03-33 R**.
- Uhell og mulig smitte meldes som RUH i SmartDok.

5. Referanser

- Forskrift om utførelse av arbeid, bruk av arbeidsutstyr og tilhørende tekniske krav (forskrift om utførelse av arbeid)
- Arbeidsmiljøloven § 4-4
- Forskrift om tiltaks- og grenseverdier
- SmartDok 0204-038 B Smittereduserende tiltak
- **GE-1.03-33 R** Register over eksponerte arbeidstakere
- **GE-2.01-03 R** Bruk av personlig verneutstyr
- **GE-2.02-02 R** Beredskapsplan – etablering, øving og revisjon
- **GE-2.02-05 R** Rengjøring av arbeidstøy
- **GE-2.02-08 R** Risikovurdering i prosjekt
- **GE-2.02-10 R** Sikker jobbanalyse (SJA)
- **GE-2.03-03 R** Ulykker
- **GE-2.04-24 R** Arbeid på VA-anlegg
- **GE-3.06-21 R** Arbeid på eksisterende avløpsanlegg

Revisjonshistorikk

Rev.	Dato	Endring	Godkjent av
01	Utkast	Første utgave i GE-håndboka. Skrevet om fra SmartDok 0204-038 R.	Daglig leder